

Talousvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksestä meluntorjuntalaksi ja laiksi veneliikennelain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 21 päivänä marraskuuta 1986 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 221.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina ympäristöministeri Matti Ahde sekä toimistopäällikkö Alec Estlander ja suunnittelija Sirkka-Liisa Paakkala ympäristöministeriöstä, kansliapäällikkö Kari Puro sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimistopäällikkö Reino Lampinen liikenneministeriöstä, osastopäällikkö Juhani Uusitalo sisäasiainministeriöstä, osastopäällikkö, kenraalimajuri Pertti Jokinen ja ylitarkastaja Jaakko Kangas puolustusministeriöstä, osastopäällikkö Markku Murtomaa lääkintöhallituksesta, osastopäällikkö Veli-Martti Metsälampi ja toimistoinsinööri Heikki Tevä ilmailuhallituksesta, työsuojeluinsinööri Ilkka Kyttälä työsuojeluhallituksesta, diplomi-insinööri Pauli Velhonoja tie- ja vesirakennushallituksesta, ylijohtaja Jussi Huttunen kansanterveyslaitoksesta, laboratoriopäällikkö Jukka Stark työterveyslaitoksesta, lääkintäeversti Matti Aro pääesikunnasta, hallintojohtaja Pentti Grönberg Valtion teknillisestä tutkimuskeskuksesta, lakimies Leena Pohjanraito Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Toomas Lehtonen Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Henrik Wickström Finlands svenska kommunförbundet, toimistopäällikkö Esko Raatikainen Oulun lääninhallituksesta, Oulun läänin terveystarkastaja Arto Nummi, terveysvalvonnan johtaja Antti Pönkä Helsingin kaupungin terveysviraston valvontaosastosta, johtava hygieenikko Nina Mäki-Petäys Vantaan kaupungista, terveysvalvonnan johtaja Kyösti Kontio ja terveystarkastaja Jarmo Luukkonen Joutsan kunnan valvontajaostosta, osastopäällikkö Mikko Kangas Suomen Lääkäriliitosta, lakimies Marja Mäkisalo Terveystieteiden ammattijärjestö Tehystä, professori Oleg Gorbatoov Kunnallinen Terveystieteiden tutkimuskeskus ry:stä, puheenjohtaja, tekniikan tohtori Eero Lampio Meluntorjunta ry:stä, oikeustieteen kandidaatti Jukka Luokkamäki Teollisuuden Keskusliitosta, apulaisjohtaja Heikki Seppälä Finnair Oy:stä, diplomi-insinööri Matti Juhola Moottori-

liikenteen Keskusjärjestöstä, valmennuspäällikkö Jaakko Markula Suomen Autourheilijain Liitosta, varapuheenjohtaja Jorma Salomaa Suomen Moottoriveneliitosta, toimitusjohtaja Jorma Paakkari ja hallituksen jäsen Juhani Sipilä Suomen Ampujainliitosta, kenttäpäällikkö Otto Nurmela ja insinööri Matti Anila Autoliitosta, everstilutnantti Leo Manner Upseeriliitosta ja pääsihteeri Jouko Lindman Suomen Varusmiesliitosta. Valiokunta on kuullut kirjallisesti myös Suomen Luonnon-suojeluliittoa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erityinen meluntorjuntalaki. Laki loisi edellytykset meluntorjunnan asianmukaiselle suunnittelulle ja yhteiskunnan kehityksen myötä lisääntyneiden rakenteellisten meluongelmien, erityisesti liikennemelun, torjumiselle. Meluntorjuntalain ulkopuolelle jäisivät sotilaskäyttöön tarkoitettujen puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen alueet, rakennukset ja kalusto ja näiden käytöstä aiheutuva melu.

Meluntorjuntalaissa säädettäisiin sekä viranomaisille että melunaiheuttajille yleisluonteinen velvoite ottaa meluntorjunta huomioon toiminnassaan. Meluntorjunnan suunnittelumalliseen järjestämiseen ja ohjaamiseen pyrittäisiin valtioneuvoston antamin yleisin ohjein ja määräyksin. Ne koskisivat melutasoa sisä- ja ulkotiloissa, laitteiden ja kulkuvälineiden melupäästöjä, melun kohteiden suojaamista ja melua aiheuttavan toiminnan rajoittamista. Valtioneuvosto voisi lisäksi antaa alueiden käytön suunnittelua varten ohjeita meluvyöhykkeistä.

Melua aiheuttavien laitosten sijoittamista ja niiden toiminnan järjestämistä säänneltäisiin terveydenhoitolain ja naapurussuhdelain perusteella. Häiritsevää melua aiheuttavia tilapäisiä toimintoja kuten rakennustöitä sekä moottoriurheilukilpailuja ja muita huvitilaisuuksia koskisi meluntorjuntalain mukainen ilmoitusvelvollisuus.

Meluntorjunnan ylin viranomainen olisi lakiehdotuksen mukaan ympäristöministeriö. Lääninhallituksen tehtävänä olisi ohjata ja valvoa

meluntorjuntaa läänissä. Kunnan keskeisiä tehtäviä olisivat paikallisen melutilanteen seuranta ja tarvittaessa meluntorjuntaohjelman laatiminen. Kunnalle kuuluvat meluntorjuntalain mukaiset tehtävät hoitaisi ympäristönsuojelulautakunta.

Meluntorjuntalaki, joka sisältää säännökset myös lain noudattamisen edellyttämistä pakkokeinoista ja rangaistuksista, on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden kuluttua lakiehdotuksen hyväksymisestä.

Ympäristönsuojelun yleinen tavoite on puhtaan, terveellisen ja viihtyisän ympäristön aikaansaaminen ja säilyttäminen. Tähän liittyen meluntorjunnalla voidaan katsoa olevan olennainen tehtävä ylläpitää ja parantaa elämisen laatua. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ehkäistä uusien meluhaittojen syntyminen. Hallituksen esityksessä ehdotettu meluntorjuntalaki pyrkii tavoitteissaan edellä mainittuihin päämääriin. Sen vuoksi on myönnettävä, että melukysymyksiin liittyvä hajanainen lainsäädäntö on koottu yhtenäiseksi meluntorjuntalaksi, jonka avulla meluntorjunnasta nimettömässä vastuussa olevat viranomaiset voivat yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa huolehtia terveellisen ja viihtyisän elinympäristön kehittämisestä.

Hallituksen esityksessä on määritelty, että mellulla tarkoitetaan terveydelle haitallista, ympäristön viihtyisyyttä merkityksellisesti vähentävää tai työntekeä merkityksellisesti haittaavaa ääntä taikka siihen rinnastettavaa värinää. Kuten määritelmästä ilmenee, meluongelma koskettaa sekä ympäristöterveydenhuoltoa että luonnonsuojelua. Valiokunnan näkemyksen mukaan viime kädessä kuitenkin terveydelliset seikat vaativat melun ennaltaehkäisemistä. Vaikka melua hallituksen esityksessä on terveyden kannalta käsitelty myönteisesti ennalta ehkäisevien toimenpiteitten avulla ja täten voidaan ehkäistä pysyvien vaurioiden syntymistä, niin valiokunnan mielestä on vieläkin painokkaammin paneuduttava meluntorjunnassa terveydellisiin seikkoihin. Sen vuoksi on kunnallista meluntorjuntaohjelmaa laadittaessa pyrittävä käyttämään terveydenhuollon piirissä olevaa asiantuntemusta tarvittaessa myös audiologian ja psykiatrian alalta.

Edellä olevan perusteella talousvaliokunta katsoo, että kunnalle pitäisi antaa mahdollisuus hoitaa meluntorjuntalakiin kuuluvat tehtävät myös muun kuin ympäristönsuojelulautakunnan tehtävinä. Luonnollisesti ympäristönsuojelulautakunta olisi ensisijainen toimielin, mutta paikalliset olosuhteet saattavat vaatia muunlaistakin rat-

kaisua. Sen vuoksi valiokunta esittää, että kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista ympäristönsuojelulautakunnan tehtävistä voi huolehtia myös muu lautakunta tai kunnanhallitus. Muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen sovelletaan tällöin ympäristönsuojelulautakuntaa koskevia säännöksiä. Muutos ehdotetaan tehtäväksi lain 5 §:ään.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että meluntorjuntalaki ei koske sotilaskäyttöön tarkoitettuja puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen alueita, rakennuksia tai kalustoa eikä niiden käytöstä aiheutuvaa melua. Laissa tosin todetaan, että puolustusvoimien meluntorjuntaa koskevista järjestelyistä vastaa puolustusministeriö ja rajavartiolaitoksen vastaavista järjestelyistä sisäasiainministeriö, joiden tulee tärkeimmistä ratkaisuksistaan ja toimenpiteistään neuvotella ympäristöministeriön kanssa. Erityisesti nousevat esille kysymykset puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilökunnan terveyshaitoista ja varuskunta-alueiden läheisyydessä elävien ihmisten viihtyvyydestä. Valiokunnan näkemyksen mukaan puolustusvoimien meluntorjunnan järjestelyissä olisikin pyrittävä mahdollisimman pitkälle noudattamaan samoja päämääriä, mitä meluntorjuntalaissa nyt on esitetty. Myös puolustusvoimain tulisi käyttää sitä lääketieteellistä asiantuntemusta, mitä ympäristö- ja terveydenhuollon laitoksilla tänä päivänä on.

Kuten hallituksen esityksessä on todettu, meluntorjuntalain säätäminen ja sen soveltaminen lisäävät tarvetta tehdä tutkimuksia ja selvityksiä sekä käyttää hyväksi tällaisiin tehtäviin kykeneviä tutkimus- ja muita laitoksia. Ainakin Valtion teknillinen tutkimuskeskus ja Kansanterveyslaitos määrättäisiin tässä tarkoitetuiksi asiantuntijalaitoksiksi. Valiokunnan saamien tietojen mukaan näillä laitoksilla ei tänä päivänä ole riittäviä edellytyksiä sanotun asiantuntijatehtävän hoitamiseksi. Meluntorjuntalain mukaan edellä mainituille laitoksille tulevien tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää, että valtion tulo- ja menoarviossa varataan riittävät varat laitosten käyttöön sekä työvoiman palkkaamiseksi sitä tutkimustyön suorittamiseksi. Samalla valiokunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että akustikan opetukseen käytettäviä voimavaroja pitäisi lisätä maamme korkeakoululaitoksissa tämän asiantuntemuksen varmistamiseksi meluntorjunnassa.

Tavallista kansalaista koskee meluntorjuntalaissa lähinnä sen 5 luku, joka sisältää säännökset melua aiheuttavista laitoksista ja tilapäisistä toi-

minnoista. Valiokunnan näkemyksen mukaan tavallisen ihmisen viihtyvyyden kannalta olennainen osa meluongelmista muodostuu liikenteestä (auto- ja lentokonemelusta), joka alueellisesti saattaa muodostaa osalle asujamista pysyvän haitan. Tähän ei kuitenkaan meluntorjuntalain keinovalikoimalla ole pystytty löytämään valiokunnan käsityksen mukaan yksittäisen kansalaisen kannalta mielekkäitä meluntorjuntatoimenpiteitä. Vaikka 5 luvun toimenpiteillä voidaan nähdä olevan ympäristön viihtyvyyttä parantava vaikutus, niin valiokunnan mukaan tilapäisiin töihin liittyviä ilmoitus- ja lupamenettelyjä ei saisi kehittää sellaisiksi, että tavanomaisen elämän normaalit toiminnot estyvät tai joutuvat turhan byrokraattisuuden kohteeksi tai että kilpailuja ja muita yleisötilaisuuksia järjestäville aiheutuu taloudellista vahinkoa viranomaisten ilmoittaessa mahdollisesta epäämisestä liian myöhään.

Meluntorjuntalain mukaisten tehtävien suorittamiseksi on paikallaan, että sitä hoitavilla viranomaisilla on riittävän laaja oikeus tarkistuksiin, selvityksiin ja tutkimuksiin. Tätä koskevassa meluntorjuntalain 17 §:ssä asiantuntijaviranomaisilla tai laitoksilla olisi oikeus tehdä tarvittavat mittaukset melutasoista ja melupäästöistä. Laissa ei ole mainittu, kuka kustantaa näin tehtävät mittaukset. Valiokunnan mielestä olisi syytä harkita, antavatko meluntorjuntalain 3 §:n säännökset meluntorjunnan yleisistä periaatteista mahdollisuuden siihen, että kysymyksessä olevat mittaukset ja tutkimukset kustantaa melun aiheuttaja.

Edellä olevan perusteella talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Meluntorjuntalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Kunnan tehtävät

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kunnalle kuuluvat tämän lain mukaiset meluntorjuntatehtävät hoitaa ympäristönsuojelulautakunta. Kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista ympäristönsuojelulautakunnan tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kun-

nanhallitus. Muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen sovelletaan tällöin ympäristönsuojelulautakuntaa koskevia säännöksiä.

6—8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Yleiset ohjeet ja määräykset

9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Meluntorjunnan suunnittelu kunnassa

11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

**Melua aiheuttavat laitokset ja
tilapäiset toiminnot**

12—16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Valvonta ja tarkkailu

17—20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Pakkokeinot ja rangaistukset

21—23 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Muutoksenhaku

24 ja 25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

Erinäisiä säännöksiä

26—28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

29 ja 30 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 1987

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rajantie, varapuheenjohtaja Laurila ja jäsenet Alho (osittain), Helle, Ikonen, Jouppila, H. Kempainen, Kietä-

väinen (osittain), Lehtinen (osittain), Lindroos (osittain), Lähdesmäki, Mäkipää, Söderström, Vihriälä ja Wasz-Höckert sekä varajäsenet Louvo, Nousiainen ja Valtonen.

Vastalause

Me allekirjoittaneet emme voi hyväksyä valtiokunnan enemmistön tekemää muutosta hallituksen esitykseen meluntorjuntalain 5 §:ssä. Olemme sitä mieltä, että laissa tulee yksiselitteisesti määrätä kunnalle kuuluvat meluntorjuntatehtävät ympäristönsuojelulautakunnan hoidettaviksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Meluntorjuntalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Kunnan tehtävät

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

6—8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3 luku

Yleiset ohjeet ja määräykset

9 ja 10 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 luku

Meluntorjunnan suunnittelu kunnassa

11 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 luku

Melua aiheuttavat laitokset ja tilapäiset toiminnot

12—16 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 luku

Valvonta ja tarkkailu

17—20 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 luku

Pakkokeinot ja rangaistukset

21—23 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 luku

Muutoksenhaku

24 ja 25 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 luku

Erinäisiä säännöksiä

26—28 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

10 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

29 ja 30 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 1987

Maija Rajantie
Pirkko Valtonen

Martti Lähdesmäki
Esko Helle

Reijo Lindroos
Sten Söderström

